

การสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีสustainable ชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

Building Potential for Sustainable Community-Based Tourism Management:
A Case Study of Khlong Yong Subdistrict, Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province.

ชินวัณน์ ศาสสนันท์¹, พูนทรัพย์ เศษศรี^{2*}, ศศิธร เจตนานท์², อาริยา ภูระหงษ์³ และวาสนา สุรีย์เดชะกุล³
Chinnawat Satsananan¹, Poonsup Setsri^{2*}, Sasitorn Chetanont², Ariya Poorahong³ and Wasana Suridechakul³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีสustainable ชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีสustainable ชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

จากผลการศึกษาประชากรกลุ่มประชาชนและหน่วยงานภาครัฐแบ่งการศึกษางานวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็นเพศหญิง จำนวน 50 คนและเป็นเพศชาย จำนวน 50 คน อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 51 - 60 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท และเมื่อศึกษาศักยภาพต่าง ๆ ของชุมชน ได้แก่ (1) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีสustainable ของตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีศักยภาพที่จะใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีสustainable โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ย = 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .17) (2) ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ผลการศึกษาพบว่าจัดการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนโดยรวมศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีสustainable ของชุมชนตำบลคลองโยง จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .41) และ (3) ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมให้เกิดความยั่งยืนอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .15)

คำสำคัญ: การสร้างศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีสustainable การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มรภ.สวนสุนันทา Faculty of Science and Technology Suan Sunandha Rajabhat University

² วิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ มรภ.สวนสุนันทา College of Hospitality Industry Management Suan Sunandha Rajabhat University

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มรภ.สวนสุนันทา Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: poonsub.sa@ssru.ac.th

Abstract

The research study on the Building Potential for Sustainable Community-Based Tourism Management: A Case Study of Khlong Yong Subdistrict, Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province. The objective to study Building Potential for Sustainable Community-Based Tourism Management: A Case Study of Khlong Yong Subdistrict, Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province. From the results of the study of the population of people and government agencies, the study was divided into 50 females and 50 males. Most of the ages are between 51-60 years old, the most of the education level is in elementary school, the most of the occupations are farmers and the most of the average monthly income is between 10,001-20,000 baht. When studying the potential of the community as follows:

1. Potential of sustainable community tourism attractions in Khlong Yong Subdistrict Phutthamonthon Nakhon Pathom Province. The results showed that tourist attractions within the community had the highest potential to be used in the overall sustainable community tourism management. (mean = 4.53 standard deviation = .17)

2. Potential of Tourism Management in Khlong Yong Sub-District Community Phutthamonthon Nakhon Pathom Province is developed as a sustainable tourism of the community. The results of the study revealed that tourism management in Khlong Yong sub-district community Phutthamonthon Nakhon Pathom Province is developed as a sustainable tourism of the community by including the potential for community-based tourism management of the Khlong Yong community. Nakhon Pathom Province It was at the highest level (mean = 4.58 standard deviation = .41).

3. Potential for tourism development in Khlong Yong sub-district community Phutthamonthon Nakhon Pathom Province. The results showed that It was found that the overall potential of tourism development in Khlong Yong sub-district community Phutthamonthon Sustainability in Nakhon Pathom Province was at the highest level (mean = 4.51 standard deviation = .15).

Keywords: Building Potential, Community-Based Tourism, Sustainable Tourism

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้เห็นความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนจึงได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศไทยคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 25 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนเพื่อความยั่งยืนจึงเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่รัฐให้ความสำคัญในยุคปัจจุบัน (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580), 2561) เพราะประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้มากที่สุดนอกจากการส่งออกสินค้าทางการเกษตร เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็น

อุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังทำให้ประชาชนและธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีรายได้เพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี ทั้งนี้ประเทศไทยถูกเลือกให้เป็นประเทศปลายทางของการเดินทางท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ครั้งหนึ่งในชีวิตต้องเดินทางมาสัมผัส เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรสำหรับการสนับสนุนการท่องเที่ยวที่หลากหลายและสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ทุก ๆ กลุ่ม เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ของไทยนั้นเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบเดินทางมากท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ทะเล ภูเขา น้ำตก ร่องลงมาเป็นวัฒนธรรม เช่น ชุมชน วัด โบราณสถาน เป็นต้น ซึ่งเห็นได้จากการขายตัวของรายได้ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.55 ในเดือนเมษายน ของปี 2561 ทำให้รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวโดยได้มีการออกนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มุ่งสู่ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นมากขึ้น เพราะรัฐต้องการให้เศรษฐกิจรากฐานของประเทศได้มีการขับเคลื่อนมากขึ้น ทำให้ภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ ที่ให้การดูแลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทำให้มีการส่งเสริมให้จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และพัฒนาศักยภาพของชุมชนรวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการ Amazing Thailand Go Local โครงการ OTOP Village หมู่บ้านโอท็อปเพื่อการท่องเที่ยว 8 เส้นทาง เป็นต้น ซึ่งชุมชนที่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านโคกโคคร: จังหวัดพังงา ชุมชนเกาะลันตา:จังหวัดกระบี่ เป็นต้น (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย: คู่มือการบริหารโครงการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) 8 เส้นทาง, 2561) นอกจากนี้ชุมชนที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทำการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีชุมชนอีกมากที่ต้องการการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ชุมชนคลองโยง อำเภอบางแพ จังหวัดนครปฐม เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตภาคกลางของประเทศไทยและมีระยะทางการเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครเหมาะสำหรับการเดินทางไปเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่อาจจะใช้เวลาท่องเที่ยววันน้อย ชุมชนคลองโยงเป็นชุมชนพื้นที่ราบลุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่าน ประชาชนของชุมชนคลองโยงส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนผัก ทำสวนผลไม้ สวนไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 219 ครัวเรือนภายในชุมชนมีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำงานประติมากรรมทองเหลืองเป็นการทำผลิตภัณฑ์งานฝีมือจากทองเหลือง ที่มีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน การทำกะปิกุ้งโดยใช้เกลือเสริมไอโอดีน การทำเกษตรการเกษตรปลอดสารพิษ เช่น การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำนาปลอดสารพิษ การทำสวนผลไม้ปลอดสารพิษ เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนคลองโยงยังมีสิ่งที่น่าสนใจและเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติของชุมชน เนื่องจากคลองโยงหรือหมู่บ้านคลองโยงเป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลคลองโยง ที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่ติดกับคลองโยงมีระยะทางยาวประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นคลองที่ประชาชนในชุมชนในการอุปโภค และเพื่อการเกษตรและการคมนาคม และสมัยก่อนตำบลคลองโยง ประชาชนส่วนใหญ่สัญจรไปมาอาศัยแม่น้ำท่าจีนและคลอง โดยอาศัยเรือเป็นพาหนะ มีพ่อค้าได้ใช้เรือยอตติดต่อกันหลาย ๆ ลำในการขนสินค้า ประชาชนจึงเรียกตำบลนี้ว่า “คลองโยง” นอกจากนี้การที่ชุมชนบ้านคลองโยงเป็นพื้นที่ที่ได้โดนดชุมชนเป็นแห่งแรกของประเทศไทยยอมแสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนได้ผ่านกระบวนการต่อสู้มาหลายปีเพื่อให้ได้โดนดชุมชนอันเป็นที่ทำกินร่วมของชาวบ้านต่อไปชั่วลูกหลานด้วยความสามัคคีของชาวบ้านและแนวคิดต่อการมองอนาคตที่มองต่อไปถึงลูกหลาน แนวคิดการพลิกฟื้นเกษตรอินทรีย์และดำเนินตามรอยพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแสดงให้เห็นถึง “ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง” หรือมีคุณลักษณะของผู้นำในการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างเด่นชัด

จากเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยถึงการสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาการสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

บททวนวรรณกรรม (Literature Review)

การวิจัยเรื่อง “การสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีและแนวคิดมาประกอบการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2540) ได้นำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย (Development Potential Diffusion) ไว้ว่า ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจายเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้สังคมเกิดการพัฒนายู่ทั้งหมด 6 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resource) ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) ปัจจัยด้านองค์กรทางสังคม (Social Organization) ปัจจัยภาวะผู้นำ (Leadership) ปัจจัยด้านการติดต่อกับโลกภายนอก (Contact) และปัจจัยด้านการฝึกอบรม (Training)

2. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แนวพุทธและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุบลรัตน์ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระราชดำริชี้แนะ ทาง การดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมากกว่า 40 ปี เพื่อใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาให้รอดพ้นจาก ภาวะ โลกภิวัตน์แบบทุนนิยมและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของโลก ในขณะที่เดียวกันจะเป็นการ เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรอบรู้ที่ เหมาะสม การดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้เกิด ความสมดุลในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงได้ชี้ให้เห็นถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของ ประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหาร ประเทศให้ดำเนินไปในทาง สบายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้ก้าวทันต่อยุค โลกภิวัตน์

ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุบลรัตน์ (2558) เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ คือ การสร้างเงื่อนไขให้ปัจเจกบุคคล ทุกคนได้พัฒนาตนเองอย่าง อิสระในท่ามกลางสังคมที่ตั้งอยู่บนหลักการของเสรีภาพ ความเสมอภาค การพึ่งพาตนเองและคุณภาพของระบบนิเวศ เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธจึงเป็นการพัฒนาทางเลือกที่มี พื้นฐานบนความเชื่อและวิถีชีวิตไทยมาแต่เดิม โดยเฉพาะคนในชุมชนชนบท ส่วนใหญ่ แต่การที่จะทำให้มีการยอมรับแนวทางนี้ได้อย่างกว้างขวางออกไปเพื่อสันติสุขของสังคมนั้น จะต้องสร้างพลังแห่ง ความ ศรัทธาและเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง เพราะการทวนกระแสการบริโภคนิยมและเศรษฐกิจทุน นิยมที่ยังรุนแรงอยู่ในปัจจุบันเป็น เรื่องที่ต้องใช้เวลาและพลังของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง

3. แนวคิดด้านการท่องเที่ยว

องค์การท่องเที่ยวโลก (UNWTO) (1963) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เดินทางด้วยความสมัครใจ และเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ได้ แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้การท่องเที่ยว

ฉันทิช วรรณถนอม (2552) ได้ให้ความหมายของ การท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวเพื่อวัตถุประสงค์ในการพักผ่อนเที่ยวชม เพลิดเพลินหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นใด ที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพ

ฉันทิช วรรณถนอม (2552) ได้กล่าวไว้ว่าการขับเคลื่อนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อให้เดินทางไปข้างหน้าได้จะต้องอาศัยสิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบ 6 ประการดังนี้

1. นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึงผู้มาเยือน (Visitor) ที่เดินทางเข้ามาพักค้างคืน และรวมถึง “นักท่องเที่ยว” (Excursionist) ที่เดินทางเข้ามาแต่ไม่ได้พักค้างคืน
2. สิ่งดึงดูดใจหรือแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ สถานที่สำคัญทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และศาสนา ลักษณะสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน
3. โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคม ความปลอดภัย ขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมือง ถนน ไฟฟ้า ประปา การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ
4. องค์กรภาครัฐ ซึ่งมีนโยบาย สนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในทุกๆ รูปแบบไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ในขณะเดียวกันก็ดูแลและหวังไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อหรือหาความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม
5. องค์กรภาคเอกชน ที่ดำเนินธุรกิจบริการอันหลากหลาย เพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ประทับใจ และติดใจเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีก
6. เจ้าบ้านหรือประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว จะมีส่วนสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้โดยตรง

4. แนวคิดด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันมากในการพัฒนาประเทศ มีการให้คำนิยามแตกต่างกันไปตามการแปลความของประเทศต่างๆ และได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ทศนะ ดังนี้ คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development [WCED], 1990, p. 43) หรือที่เรียกในอีกนามหนึ่งว่าคณะกรรมาธิการบรันด์แลนด์ (Brundtland Commission) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ “การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่สนอง ความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถของคนรุ่นต่อมาที่จะตอบสนองความต้องการของพวกเขา” (Sustainable development is development which meets the needs current generations without compromising the ability of future generations to meet their own needs)

5. แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึงการท่องเที่ยวทางเลือกที่บริหารจัดการโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์และมีมาตรฐาน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความจำเป็นจะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในขณะเดียวกันจะต้องรณรงค์กับ

คนในสังคมให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการท่องเที่ยวทั่วไปและกระตุ้นให้คนในสังคมเห็นความสำคัญและเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าของกับผู้มาเยือน

(คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (อพท.). 2559. เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

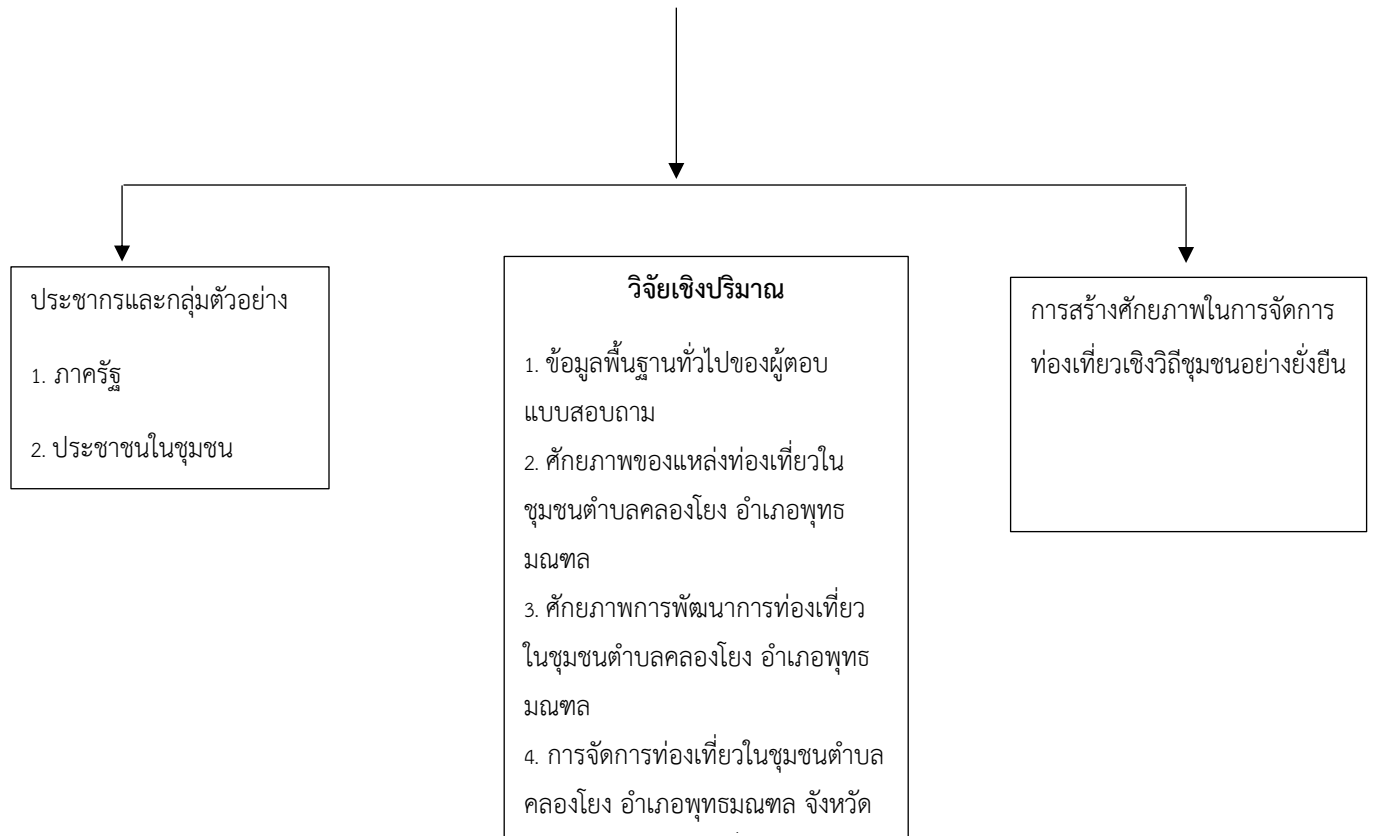
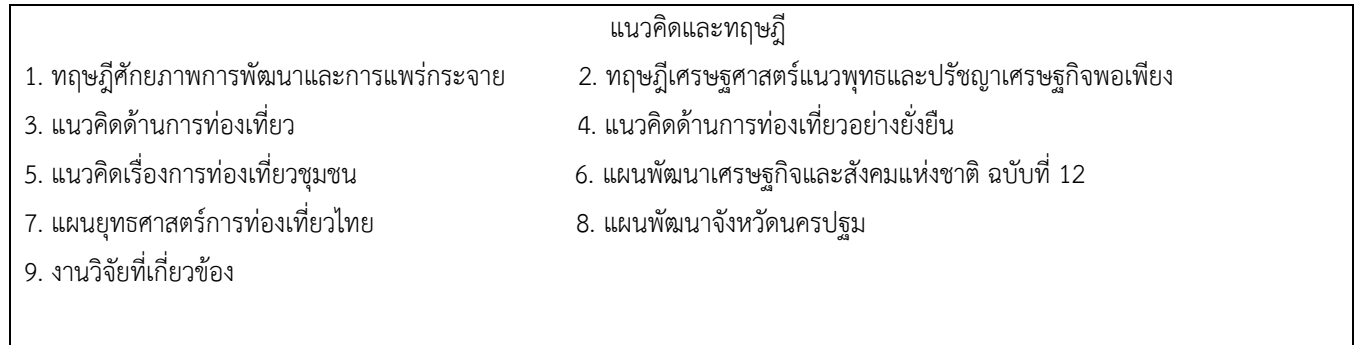
พองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง สุรัชย์ กังวล และวราภรณ์ นันทะเสน (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ที่มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยได้นำตัวชี้วัดของการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นวิธีการสร้างหรือพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยอาศัยข้อกำหนดเชิงทฤษฎีที่ได้สังเคราะห์มาแล้วทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว (2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (4) การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และศูนย์บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และ (5) บุคลากรและนักสื่อความหมายท้องถิ่นแต่ละองค์ประกอบจะประกอบด้วยตัวชี้วัดรวมทั้งหมด 28 ตัวชี้วัดนำมาวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยว 5 ชุมชน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาเป็น "การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน" คือ ชุมชนบ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่, ชุมชนบ้านสามขา จังหวัดลำปาง ชุมชนดังกล่าวมีศักยภาพอย่างชัดเจนตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด สามารถที่จะใช้เป็นชุมชนตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา และเสริมสร้างชุมชนอื่นๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างสรรค์ได้อย่าง ยั่งยืนต่อไป

นัชชนลิน อินทนุพัฒน์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอก จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อการ จัดการการท่องเที่ยวชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอก จังหวัดสุรินทร์และเพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอก จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่าระดับคุณภาพ การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านธรรมชาติและด้านศิลปวัฒนธรรมและวิถีชุมชน รวมทั้งด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้าน ผู้นำ ชุมชน ภาคีเครือข่ายและหน่วยงานภาครัฐ พบว่ามีระดับคุณภาพสูง ซึ่งมีความพร้อมที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่องค์ประกอบ การท่องเที่ยวเชิงชุมชนด้านการบริหารจัดการ การท่องเที่ยว พบว่า ด้านที่พิกและรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับไม่มีคุณภาพ เมื่อพิจารณาด้านบุคลากรพบว่าบุคลากรและประชาชนทั่วไปในชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอกยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอก เมื่อพิจารณาการเข้าถึงสิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พิก และ กิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่าอ่างเก็บน้ำลำพอกมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาสู่การเป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยชุมชนได้ภายใต้องค์ประกอบดังนี้ 1) ลักษณะเฉพาะของชุมชน 2) กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ 3) การเพิ่มขีดความสามารถการท่องเที่ยวชุมชน 4) การกำหนดแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการท่องเที่ยว และ 5) กระบวนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

สมมติฐานการวิจัย

แหล่งท่องเที่ยวและคนในชุมชนของตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมมีผลต่อการสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ ประชาชนและภาครัฐในตำบลคลองโยง อำเภอบุพผมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 100 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (ลักษณะประชากรศาสตร์) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืนของตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐมในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เมื่อนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลจากคอมพิวเตอร์โดยการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมาใช้เพื่อคำนวณค่าสถิติและทดสอบสมมติฐานตามที่กำหนดไว้ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดให้ความแตกต่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ± 0.05 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) ใช้ในการแสดงข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) แสดงตารางแบบร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Means)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Results and Discussion)

1. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน จากประชากรในชุมชนที่มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 219 ครัวเรือน ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์คำนวณกลุ่มตัวอย่างที่มีประชากรในงานวิจัยหลักร้อยละ 15-30 % ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 33-66 ครัวเรือน เพื่อให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือจึงใช้กลุ่มตัวอย่างที่ 100 ครอบครัวสอบถามจากสมาชิก 1 คนต่อ 1 ครอบครัว

ส่วนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ผลการศึกษาประชากรกลุ่มประชาชนและหน่วยงานภาครัฐแบ่งการศึกษาทางวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็นเพศหญิง จำนวน 50 คนและเป็นเพศชาย จำนวน 50 คน อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 51-60 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท

ส่วนที่ 2 ศึกษาถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืนของตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีศักยภาพที่สามารถนำมาจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนได้มีผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ย = 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .17) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนที่จะนำมาจัดท่องเที่ยวที่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐเห็นว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมากที่สุดสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่าง

ยั่งยืนของตำบลคลองโยงอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม คือศูนย์การเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ของชุมชน(มีค่าเฉลี่ย=4.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =.19) รองลงมาคือแหล่งผลิตกะปิกุ้งนาเกลือไอโอดีน (ค่าเฉลี่ย = 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .25) แหล่งผลิตสินค้า OTOP ของชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .37) แหล่งผลิตงานปฏิมกรรมทองเหลืองของชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .47) วัดมงคลประชาราม (ค่าเฉลี่ย = 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .56) และวัดมะเกลือ (ค่าเฉลี่ย = 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .57) นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาก คือ พิพิธภัณฑสถานวัดบ้านมะเกลือ (ค่าเฉลี่ย = 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .39) และสะพาน100ปี บ้านวัดมะเกลือ (มีค่าเฉลี่ย=4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =.33 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ผลการศึกษาพบว่าการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนโดยรวมศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนของชุมชนตำบลคลองโยง จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุดข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยประชาชนและภาครัฐให้ความสำคัญกับศักยภาพในการจัดการด้านพื้นที่ของชุมชนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืน (มีค่าเฉลี่ย = 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .48) ศักยภาพในการจัดการด้านให้บริการและการให้ความรู้ของชุมชนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืน (มีค่าเฉลี่ย = 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .49) ศักยภาพในการจัดการด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืน (มีค่าเฉลี่ย = 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .50) และศักยภาพในการจัดการด้านบุคลากรของชุมชนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืน (มีค่าเฉลี่ย = 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .55) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า พบว่าโดยรวมศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมให้เกิดความยั่งยืนอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ศักยภาพการพัฒนาด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยงอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมให้เกิดความยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย = 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .33) ศักยภาพการพัฒนาด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยงอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (มีค่าเฉลี่ย = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =.41) และศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยงอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมให้เกิดความยั่งยืน (มีค่าเฉลี่ย =4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .47)

ทั้งนี้ผลการศึกษาศักยภาพของชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมในด้านต่างๆ ที่จะเป็นการสร้างศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในส่วนที่ 2-4 สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การสร้างความศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

การสร้างความศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	ระดับศักยภาพ		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนคลองโยง	4.53	.17	มากที่สุด
2. ศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน	4.58	.41	มากที่สุด
3. ศักยภาพด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	4.51	.15	มากที่สุด
โดยรวม			มากที่สุด

2. อธิบายผล

การวิจัยเรื่อง “การสร้างความศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างความศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาที่ได้คือ

1. ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ของชุมชน แหล่งผลิตกะปิกุ้งนาเกลือโฮโฮติน แหล่งผลิตสินค้า OTOP ของชุมชน แหล่งผลิตงานประติมากรรมทองเหลืองของชุมชน วัดมงคลประชาราม วัดมะเกลือ พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดบ้านมะเกลือ และสะพาน 100 ปี บ้านวัดมะเกลือถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสามารถนำมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืนได้

2. ศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ได้แก่การจัดการด้านพื้นที่ของชุมชน การจัดการด้านให้บริการและการให้ความรู้ของชุมชน การจัดการด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนและการจัดการด้านบุคลากรของชุมชน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืนถือได้ว่ามีศักยภาพในการที่จะนำมาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้

3. ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมให้เกิดความยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ด้านกิจกรรม การเรียนรู้และการปลูกจิตสำนึกในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืนได้

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง สุรัชย์ กังวล และวราภรณ์ นันทะเสน (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ที่มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยได้นำตัวชี้วัดของการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นวิธีการสร้างหรือพัฒนาตัวชี้วัด โดยอาศัยข้อกำหนดเชิงทฤษฎีที่ได้สังเคราะห์มาแล้วทั้งหมด 5 องค์ประกอบได้แก่ (1) การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว (2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (4) การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานและศูนย์บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และ (5) บุคลากรและนักสื่อความหมายท้องถิ่นแต่ละองค์ประกอบจะประกอบด้วยตัวชี้วัด

สรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusions and Suggestion) คลิกที่นี่เพื่อใส่ข้อความ

สรุปแนวทางการสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จากการศึกษาการสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ทำให้เกิดแนวทางการสร้างศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืน ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ดังต่อไปนี้

1. ชุมชนต้องมีการสร้างแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของชุมชนเพื่อวางแผนการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. ชุมชนต้องมีการสร้างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และความยั่งยืนอยู่อย่างต่อเนื่อง
3. ชุมชนต้องมีการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นจุดเด่นของชุมชน
4. ชุมชนต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืนภายใต้แบรนด์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน
5. ชุมชนต้องมีการวางแผนการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืนร่วมกับชุมชนอื่นๆ ที่ได้มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนมาก่อน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนแนวทางการจัดการท่องเที่ยวต่อไป
6. ชุมชนต้องมีการวางแผนการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและยกระดับการให้บริการที่เป็นมาตรฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวภายใต้อัตลักษณ์ของชุมชน
7. ชุมชนต้องมีการวางแผนการโครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืนให้กับประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจ
8. ชุมชนจะต้องมีการสร้างระบบการสื่อความหมายด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเมื่อให้เกิดความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปท่องเที่ยวภายในชุมชนตามอัตลักษณ์ของชุมชน
9. ชุมชนต้องมีการวางแผนการนำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาใช้ช่วยในการบริหารจัดการชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายใต้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
10. ชุมชนต้องมีการวางแผนการพัฒนาระบบการจัดการเรื่องขยะภายในชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

11. ชุมชนต้องมีการวางแผนการเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น น้ำท่วม เป็นต้น

12. ชุมชนต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่เพื่อปลูกจิตสำนึกการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน

13. ชุมชนต้องมีการวางแผนการกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจทั้งประชาชนและนักท่องเที่ยวจะได้ไม่เกิดข้อขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับประชาชนในชุมชน

14. ชุมชนต้องมีการวางแผนเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืนที่ชัดเจน

15. ชุมชนต้องมีการวางแผนการจัดประชุมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เรื่องการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายในชุมชนและภายนอกชุมชนเพื่อให้ได้สิ่งใหม่ๆ มาใช้พัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนต่อไป

16. ชุมชนต้องมีการวางแผนรองรับความเสี่ยงต่างๆ ที่จะมีผลต่อการดำเนินการท่องเที่ยว เช่น โรคระบาด เป็นต้น เพื่อจะสามารถรับมือกับผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

17. ชุมชนต้องมีการวางแผนจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบและเพื่อให้สามารถบริหารจัดการบุคลากรในการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยบุคลากรที่ดำเนินการจะต้องมาจากประชาชนภายในชุมชนที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วม

18. ชุมชนต้องมีการวางแผนการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมความสะอาดที่จะใช้ในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มีสภาพที่ดีและเหมาะสมกับการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์ของชุมชน

19. ชุมชนต้องมีเข้าร่วมการจัดงานทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้กับชุมชนได้เป็นที่รู้จัก เช่น เทศกาลการท่องเที่ยวที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอบางแพ จังหวัดนครปฐม เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านพื้นที่และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่น่าสนใจและเหมาะสำหรับการนำมาเป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน

2. ชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอบางแพ จังหวัดนครปฐม เป็นชุมชนที่มีจุดแข็งที่โดดเด่นทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักของการท่องเที่ยวที่จะประสบในการท่องเที่ยว

3. ชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอบางแพ จังหวัดนครปฐม เป็นชุมชนที่มีจุดแข็งสินค้า OTOP ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการสร้างแบรนด์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับชุมชนและเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชน

4. ชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอบางแพ จังหวัดนครปฐม ยังมีจุดอ่อนที่ต้องมีการปรับปรุงเพื่อให้การท่องเที่ยวดำเนินการได้อย่างยั่งยืน เช่น ประชาชนในชุมชนยังมีความรู้และความเข้าใจที่ยังไม่มากพอในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ความร่วมมือเกิดการล้มเหลว ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดโครงการอบรมและส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในชุมชนลดการขัดแย้งระหว่างประชาชนกับนักท่องเที่ยวได้

5. ชุมชนตำบลคลองโยง อำเภอบางแพ จังหวัดนครปฐม จะต้องเป็นส่วนหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวในการจัดงานมหกรรมการท่องเที่ยวที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัด เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้กับชุมชนได้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements)

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาในการสนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง (References) คลิกที่นี่เพื่อใส่ข้อความ

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2561). *คู่มือการบริหารโครงการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) 8 เส้นทาง*. สืบค้นจาก <https://www.shorturl.asia/8A1Oe>
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. [ม.ป.ท. : ม.ป.พ.], 2559. *เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย*.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- พองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง สุรัชย์ กังวลและวารภรณ์ นันทะเสน. (2561). *ศักยภาพชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน*. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม (e-JODIL). ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2561). สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/e-jodil/article/view/212074/163130>
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. (พ.ศ. 2561-2580). (2561). ฉบับราชกิจจานุเบกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม 2561. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 1-62 สืบค้นจาก <https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsauJqECOB-XZLB91-cRrNsEV/view>
- รติดา แก้วจุลากาญจน์ (2554). *ชุมชนคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ศึกษาประเด็นการจัดการที่ดิน*. http://k-rc.net/imageupload/23902/C_Kongyong.pdf
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). *ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Jirane Phanmool, Varothai Sommit and Anusorn Saechan. (2019). *The Community Potentially in Ecotourism Management in Thakha District Samutsongkhram Province*. Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Vol.1 No.3 (September-December 2019).